

До 80-річчя від дня народження

ВАСИЛЬ СТЕПАНОВИЧ МАМАЛИГА

4 серпня 2022 року виповнилося 80 років від дня народження кандидата біологічних наук, професора, голови Вінницького регіонального відділення Українського товариства генетиків і селекціонерів України ім. М. І. Вавилова, завідувача кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин Вінницького національного аграрного університету, члена редколегії журналу «Вісник Вінницького національного аграрного університету (сільськогосподарські науки)» Василя Степановича Мамалиги.

В. С. Мамалига народився в с. Вишнопіль Тальнівського району Черкаської області в сім'ї селянина. У 1956 р. вступив до Тальнівського сільськогосподарського технікуму, який закінчив з відзнакою у 1960 р., отримавши кваліфікацію агронома-польовода, і вступив на агропедагогічний факультет (який щойно відкрився) Уманського сільськогосподарського інституту. Починаючи з другого курсу, під керівництвом доцента Розгона К. Н. виконував наукову роботу, результати якої були оформлені в дипломну роботу «Порівняльна оцінка результатів статевої та вегетативної гібридизації помідорів з його дикими родичами та іншими видами родини Пасльонових», що і визначило його подальший шлях як науковця.

Після закінчення в 1965 р. інституту з відзнакою В. С. Мамалига отримав диплом вченого агронома та свідоцтво на право викладання біологічних та сільськогосподарських дисциплін у середніх школах і технікумах і був направлений викладачем біології в Кустовецьку середню школу Хмельницького району Вінницької області.

В 1971 р. вступив до аспірантури у відділ експериментального мутагенезу Інституту молекулярної біології і генетики АН УРСР, де під керівництвом професора П. К. Шкварникова виконав і у 1975 році захистив кандидатську дисертацію «Изменчивость яровой твердой пшеницы под действием физических и химических мутагенов». Впродовж виконання дисертаційної роботи В. С. Мамалига створив цінний вихідний матеріал, який був використаний у подальшій селекційній роботі.

Після закінчення аспірантури Василя Степановича направили на роботу в Український науково-дослідний інститут кормів, де він працював молодшим, а з 1978 р. — старшим науковим співробітником відділу селекції і насінництва кормових культур.

За час роботи в Інституті кормів В. С. Мамалига зібрав та провів усебічне вивчення колекції (більше 1500 номерів вітчизняного та зарубіжного походження, а також зразків дикорослих популяцій) цінної кормової культури — люцерни та розпочав її селекцію за повною схемою селекційного процесу. У результаті цієї роботи він створив багатий селекційний вихідний матеріал, на основі якого у співробітництві з іншими селекціонерами Інституту кормів (Бугайов В. Д., Бабиш А. О., Петриченко В. Ф., Мазніченко В. І., Шамрай О. Ф., Рудницький Б. О.) у подальшому було відселекціоновано та внесено до Державного реєстру сортів рослин України 5 високопродуктивних сортів цієї цінної культури (Вінничанка, Любава, Регіна, Синюха, Росана), що поєднують у собі високий урожай зеленої маси, сухої речовини та насіння і стійкість до несприятливих факторів навколишнього середовища.

Особливо слід відзначити, що два сорти — Регіна та Синюха — мають підвищену стійкість до кореневих гнилей, які є найбільш шкочочинними і призводять до зменшення періоду продуктивного використання травостою.

У цей же період під керівництвом завідувача відділу селекції кормових культур Інституту кормів та сільського господарства Поділля Бугайова В. Д. було розгорнуто роботу з едафічної селекції — добір генотипів, що витримують підвищену кислотність ґрунтового розчину. Результатом цієї роботи стали рекомендовані до вирощування в зоні Полісся та Лісостепу сорти Синюха та Росана, а також передані в Державне сортовипробування три нові високопродуктивні сорти люцерни синьогібридної Радослава (у 2015 р.), Родена (у 2016 р.) та Раміна (у 2017 р.), що поєднують у собі стійкість до корневих гнилей, до підвищеної кислотності ґрунту (рН 5,2–5,3) та мають комплекс інших господарсько-цінних ознак.

За участю В. С. Мамалиги розроблено вібраційний сепаратор для очистки насіння люцерни (патент України № 69424) та розроблено і впроваджено у виробництво в зоні Лісостепу та Степу низку елементів технології вирощування люцерни на насіння, що дало змогу значно підвищити насінневу продуктивність цієї важливої для кормовиробництва культури (патенти № 86221 та № 114209).

У жовтня 1982 р. В. С. Мамалигу переведено на посаду доцента кафедри природничих наук новоствореного Вінницького філіалу Української сільськогосподарської академії. З серпня 1984 року він — декан об'єднаного факультету механізації сільського господарства та агрономічного факультету, доцент кафедри рослинництва, селекції та насінництва. З грудня 1986 р. займав посаду декана агрономічного факультету, з липня 1992 р. по квітень 2003 р. — він проєктор з навчальної роботи Вінницького державного аграрного університету, а з квітня 2003 р. по даний час — завідувач кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин.

Завдяки ґрунтовній професійній підготовці, працьовитості та наполегливості професор В. С. Мамалига проявив високі організаторські здібності, вніс значний особистий вклад у розвиток навчально-матеріальної бази навчального закладу та зростання його з філіалу академії до національного аграрного університету.

У 1999–2003 рр. В. С. Мамалига активно працював у рамках наукового проєкту USDA (США), який виконувався спільно з Пенсильванським та Луїзіанським університетами з впровадження і розвитку дорадництва в Україні.

Професор Мамалига опублікував понад 200 наукових та науково-методичних праць, він є співавтором підручника «Селекція та насінни-

цтво польових культур», навчальних посібників «Теорія та практика дорадництва» та «Газони» для студентів вищих аграрних навчальних закладів. Навчальні заняття проводить на високому науково-методичному рівні, навчальну роботу плідно поєднує з науковою. Він уміло передає свій багатий науковий та педагогічний досвід студентам, керує підготовкою аспірантів та пошукачів. У грудні 1997 р. Василю Степановичу Мамалізі було присвоєно звання професора кафедри «Ботаніки, генетики та захисту рослин». Проф. В. С. Мамалига користується великим авторитетом серед працівників університету, студентів та населення Вінницької області, постійно виступає з лекціями та бесідами. Результати наукових та методичних розробок систематично доповідає на міжнародних, республіканських, обласних конференціях та семінарах.

Василь Степанович обирався головою профкому Вінницького філіалу Української сільськогосподарської академії та депутатом Вінницької обласної Ради народних депутатів.

За активну участь у роботі Всесоюзного товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова В. С. Мамалигу у 1987 р. нагороджено пмятною медаллю «100 лет со дня рождения Н. И. Вавилова». З 1985 і до тепер він є головою Вінницького регіонального відділення Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова.

За багаторічну і сумлінну працю, досягнення в науково-педагогічній діяльності та активну участь у громадському житті проф. В. С. Мамалига нагороджений знаком «Відмінник аграрної освіти та науки» I ступеня (2002 р.), трудовою відзнакою «Знак пошани» (2007 р.) та Грамотою Верховної Ради України «За заслуги перед Українським народом» (2013 р.).

Щиро вітаємо Василя Степановича з ювілеєм і бажаємо йому міцного здоров'я, щасливого творчого довголіття, подальших звершень та наснаги, успіхів у всіх починаннях. Хай здійсняться усі Ваші бажання та задуми, многая літа у мирній, щасливій, вільній Україні!

Президія Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова

Вінницьке регіональне відділення Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова

Редколегія журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів»